

hírről beszélgetést folytatni, aki többek között a következőket mondta:

—Hála Istennek, csakhogy az uram él! Én ugyan bizva biztam az életben létében, de azért őszintén bevallom, egyszer-másszor mégis elfogott a kishitűség és keserves aggodalmakat állottam ki. Az uram betegség okából kért két heti szabadságát a mazgósítás szakította félbe s mivel sokan, akik egészségesen mentek el a harctérre, betegen tértek vissza, érthető az aggodalmam az uramért, aki betegen, nagyfoku ischiással indult a harctérre. Mindazáltal január végéig kibírta, azóta a przemysli kórházban fekvő beteg. Ő gyöngédségből erről nem értesített minket, de a várban volt ismerősei útján csak eljutott betegségének híre hozzánk. Ő tőle magától január 31-től a mostani sürgönyig

egy betű írást sem kaptunk. Kinos idők voltak ezek, de most hála Istennek, túl vagyunk rajta. Annál nagyobb az örömöm, mivel bizonyos vagyok benne, hogy ez a hír sok szegedi asszony csüggedő szívébe fog új bizalmat önteni, hogy majd csak ők is hirt kapnak övéiktől.

Ugyanezt hisszük mi is s bár semmi sem gyötrőbb, mint az ilyen bizonytalanság, nem szabad feladni a reményt. Már olyan sok szegedinek költötte a fáma a halála hírét, akiről utólag kiderült, hogy semmi bajuk s így a kósza és gazdátlan híreknek, bármennyire is erősítgetik azoknak „jó forrását“, nem szabad felülni. A háborúval összefüggő minden hírrel szemben tanácsos a nagyobb komolyság, mert a kósza hírek közvetítői semmivel sem ártatlanabbak, mint azok kolholói.

A fűszer-árak drágulása Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) A háboru által teremtett gazdasági konjunkturák nemesak a gabonaneműek terén idéztek elő sokszor indokolatlan áremelkedéseket, *de az összes élelmi és fogyasztási cikkek árait hullámlásba hozták.* A háborus helyzetnek egyik égető fontosságú kérdésévé nőtte ki magát az élelmezési cikkek árhullámlása, nem is szólva most az egzisztenciális jelentőségű gabona-szükségletéről. Nincs a háztartásnak olyan szükségleti cikke, melynek az ára nem szökken fel, egyik-másik cikknél már észlelhető az emelkedésben valamilyes stagnáció, viszont számos élelmiszer ára további emelkedést mutat. A modern kereskedelem bázisa, a külföldi export-import, — a forgalom szabad liktetése szünetel — a készletek korlátoltsága miatt emitt-amott tulsulyra kap a spekulatív elem és így egészen természetes következménye a tényeknek, hogy *minden téren horribilis áremelkedés van.*

Érdekes jelenség itt, amit nem lehet szó nélkül hagyni, hogy olyan cikkekben is nagy áremelkedés van, amelyek előállítását nem

befolyásolja a háboru. Ezeknél a cikkeknel mesterségesen készül a drágulás, lelketlen spekulánsok és élelmiszer-uzsorások üzelemei folytán.

A Délmagyarország a nagyközönségnek vél nem egy érdektelen szolgálatot tenni, mikor a legautentikusabb források információja alapján tájékoztatót ad a legfontosabb élelmicikkek aktuális áralakulásairól, megjelölve az áremelkedés, vagy a várható árstagnáció okait. A szegedi háziasszonyokat is például közelről érdekli a háztartás nélkülölzhetetlen szükségletének a *cukornak* Szegeden domináló árai. Míg Budapesten a cukor eladás ára 0.98 korona, addig Szegeden csak a beszerzési ár 1 korona körül van. Kereskedők igen érdekes és figyelemreméltó okokkal világítják meg a különös jelenséget. A cukorgyárak ma csak előleg beküldése után szállítanak, a kereskedőre nézve vagononként 45 százalék kamatdifferenciát jelent az így küldött előleg, hozzájárul ehhez az áru megszünetésének adminisztratív költsége. Ezeket a költségeket természetesen át

kell háritani a vevőre — tehát ez az egyik oka a budapestinél magasabb cukorárnak. A cukorszükségletek háromnegyedrészt tudvalevőleg kockacukor képezi, annak dacára a gyárak a nehézkes szállítások után a mennyiség egyharmadrészét adják csak kockacukorban. A kereskedők a legképtelenebb eszközökhöz folyamodnak, hogy kockacukorhoz jussanak és természetes, hogy itt már felburjánzik a spekuláció árrontó métélye. Ez az oka annak, hogy Szegeden olyan drága a kockacukor kilója, holott a tények alapján jval olcsóbbnak kellene lenni. A cukor ára egyébként nem drágult észrevehető módon a háboru kitörése óta.

A kávé ára a cukorárakkal szemben nagyban emelkedett, *sőt emelkedőben van,* különösen a finom kávé, mely eddig aránylag a régi keretek között hullámlzott. A finom kávé 20—25 százalékkal emelkedett és röviden még 20—22 százalékkal fog emelkedni. A mokka, gyöngy és az ugynevezett zöldkávé detail ár ma 5.60—5.80 kor. A kávé beszerzése most nagyon nehéz. A kávé különben *valorizációs* áru, azaz a kávébizományos a gyarmatbirtokos felhatalmazásától (függetlenül adhatja csak el, de az érintkezés lehetetlensége miatt most eladásra kerülnek a gyarmatos által eladásra meg nem jelölt áruk is.

A rizsárak közül a finom karolina-rizs 1 korona 80 fillérbe kerül. Előbből a fajtaból a szegedi kereskedőknél raktáron alig van, és az ár nincs arányban a többi fajta rizsárakkal csupán méltányosságból árusítják ilyen áron. A silány rangon rizs beszerzési ára 1.20—1.30 korona, az ennél jobb japáni rizs beszerzési ára 1.40—1.60 korona. A főzelekék közül *borsó, köleskása, lencse egyáltalán nem kapható.*

A *denaturált szesz* ára horribilis mértékben emelkedett. Beszerzési ára literenként 1.46 kor. (a háboru kitörése előtt 0.50 kor.) A kormány állítólag erősen korlátozta a szesz denaturálását, a rendelkezésre álló készlet drága, mert nyersanyagja szintén emelkedett.

A magyar géniusz.

(Részlet Rákosi Jenőnek a Vöröskereszt-Egyesület estélyén tartott előadásából.)

Tisztelt hölgyeim és Uraim!

Sehol a világon jobban, tisztábban, hatalmasabban a magyar géniusz nem lélezkzik, mint éppen Szegeden és ennek a Szegednek ebben a tulajdonságában rejlik az a hatalma, amelyet gyakorolhat a tudósokra.

Mi az a magyar géniusz? Az a titokzatos erő, amely azt a nemzetet képessé teszi arra, hogy dolgokat létre hozzon, alkotson, amelyeket más nép, más géniusz nem tud alkotni. Ez a nemzetek géniusza, mert hiszen minden dolgot minden nemzet csinál. Hiszen épít minden nemzet magának házakat, farag szobrokat, létrehoz politikai és társadalmi intézményeket, de kimondja azt, hogy a német alföldi ember vagy a norvég vagy francia ember éppen olyan házat épít, mint a szegedvidéki régi ember.

A magyar paraszt, ha jó kedve támad, másképen dalol, mint az angol paraszt, egészen más a dallama, más a tánca, más a muzsikája. Mit produkál tehát ez a magyar géniusz?

Miben lehet megismerni mivoltát?

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Hogy figyelmüket nagyon sokáig igénybe ne vegyem, a legnagyobbat fogom csak idézni, amelyekben a magyar géniuszt munkája, alkotó erejét megmutatja.

Ez az első a nyelv. A magyar megalkotta

magának a nyelvét, amely nem hasonlít semmiféle nyelvhez, amely nemcsak anyagában, de alapjában is mindenben különbözik minden más nyelvtől és amely a legsajátságosabban magyar ebben a nyelvben, amint a jelszó mondja: él a nemzet. Ez a nyelv a legrégebb és a legegyszerűbbek egyike, amelyet ismerünk. Már idegen külföldi tudósok kimondták, hogy 5—6000 év előtti primitív civilizáció kiadásának emlékeit nem fog lehetni megmagyarázni, nem fog lehetni elolvasni a magyar nyelv alapos tudása nélkül. A magyar nyelv ugyszólván a magyar ember karakterét fejezi ki és kifejezi, hogy többet ne mondják, a magyar ember építkezését.

Méltóztassék megnézni a magyar primitív építkezést. A magyar paraszt hogy épít magának udvart? Felépíti a lakóházat, ahhoz hozzáragaszt egy félszert, egy istállót, juhólt, azonképen van építve a magyar ember háza. Tessék megnézni a német ember házát, Meg vagyok győződve, hogy a közönség legnagyobb része beutazta Németországot és látta Svájcban, Bajorországban, ahol óriási nagy négyszögletes házak vannak, amelyekben minden benne van. Kívül az eresz alatt a fát rakják fel, az egyik sarokban szénaraktár, a másikban tehénistálló, azután konyha, gyerekszoba, épügy, mint ahogy a német azt mondja: „Ich bringe“; hozok. Ha magyar szó volna, hogy: „hoztam“, ugy fejezném ki, hogy a „bringé“-hez valamit hozzáadnék; a német azt nem teszi, hanem ő belül változtat, azt mondja, hogy: „brachte“.

Ott vannak az olaszok háza. Méltóztassék megnézni. Mindenféle sarkokkal, félemeletekkel, lapos tetőkkel, cifra kéményekkel, szóval egy kis helyen mindenféle toldással van ellátva, olyan, mint a régi latin építkezés, mely szerint például ez a latin ige, melyet már kevesen vannak, akik értik, „tango“. — Tango annyit tesz, mint érinteni. Azt mondja, hogy tetígi; érintettem: tactum. Ez a lapos teteje a háznak. Így a nyelv a legsajátosabb alkotása egy-egy nemzeti géniusznak. A magyarnak a magyar és így tovább.

A magyar géniusznak még két fenomenális alkotása van, amelyet sehol sem találunk az egész világon. Az egyik a szent korona fogalma, a másik a vármegye fogalma. Az egész világon egy hatalmas, gazdag, erős, lelkiismeretlen, kényuri természetekkel ellátott hatalmasság megruhanta a többieket, rátette lábát és térd alá hajlított és azt mondta, hogy ő a királyi császára a népeknek, dei grácia, Isten kegyelméből való császár; ez az egész nyugat-európai közjog.

A magyar az nem. A magyar az egy nemzet. A nemzet tagjainak az összesége az a fogalom, amely kifejezi a koronát. A magyar koronának szuverénitását a nép adta és minden magyar ember alattvalója a koronának, amely parancsolni is tud, mely engedelmeskedni is tud. Maga fölé királyt tesz és saját hatalmát adja neki, nem meghódítatik, nem letiportatik, hanem választ magának egy királyt és arra a saját szuverénitását ruházza rá, ez csak Magyarországon van. Vi-